

Ὄνορὲ ντὲ Μπαλζάκ

ΟΙ ΠΛΑΓΙΟΙ ΣΥΓΓΕΝΕΙΣ*

ΧΤΥΠΗΜΕΝΗ ΑΠΟ ΘΑΝΑΣΙΜΗ ΑΣΘΕΝΕΙΑ, μιὰ γυναίκα, χήρα ἐδῶ καὶ δέκα χρόνια, κείτονταν στὸ κρεβάτι της. Τρεῖς συγγενεῖς καὶ κληρονόμοι της ἀνέμεναν τὴν τελευταία της πνοή καὶ δὲν τὴν ἄφηναν οὔτε στιγμή μόνη της ἀπὸ τὸ φόβο μήπως καὶ κάνει μιὰ διαθήκη πρὸς ὄφελος τῶν Βεγινῶν καλογραϊῶν¹ τῆς πόλης. Ἡ ἄρρωστη σώπαινε, ἔδειχνε νὰ βρίσκεται σὲ λήθαργο, κι ὁ θάνατος ἔμοιαζε νὰ κυριεύει ἀργὰ τὸ βουβὸ καὶ πελιδνὸ πρόσωπό της.

Στὴ μέση μιᾶς χειμωνιάτικης νύχτας βλέπουμε τοὺς τρεῖς συγγενεῖς νὰ κάθονται σιωπηλοὶ μπρὸς στὸ κρεβάτι. Μιὰ γριά, ποὺ βρίσκεται ἐκεῖ γιὰ νὰ τὴν προσέχει, κουνάει ἀποκαρδιωτικὰ τὸ κεφάλι της· καὶ ὁ γατρός, βλέποντας μὲ ἀγωνία τὴν ἄρρώστια νὰ φτάνει στὸ τελικὸ της στάδιο, κρατᾶει τὸ καπέλο του μὲ τὸ ἓνα χέρι, ἐνῶ μὲ τὸ ἄλλο κάνει μιὰ κίνηση πρὸς τοὺς συγγενεῖς σὰν νὰ θέλει νὰ πεί: Δὲν χρειάζεται νὰ ξανάρθω γιὰ νὰ τὴν ἐξετάσω.

Μιὰ ὑποβλητικὴ σιωπὴ ἐπέτρεπε νὰ ἀκούγονται οἱ πνιχτοὶ συριγμοὶ τοῦ χιονόνερου ποὺ μαστίγωνε τὰ παραθυρόφυλλα. Γιὰ νὰ μὴν ὑποφέρουν τὰ μάτια τῆς ἐτοιμοθάνατης ἀπὸ τὸ φῶς, ὁ νεότερος ἀπὸ τοὺς κληρονόμους εἶχε ἐφαρμόσει ἓνα ἐπιλύχνιο στὸ κερί ποὺ ἔκαιγε πλάι στὸ κρεβάτι της, ἔτσι ποὺ ὁ φωτεινὸς κύκλος τῆς φλόγας μόλις καὶ ἄγγιζε τὸ νεκρικὸ μαξιλάρι, στὸ ὁποῖο ξεχώριζε τὸ κιτρινιασμένο πρόσωπο τῆς ἄρρωστης ὅπως ἓνας κακότεχνα ἐπιχρυσωμένος Χριστὸς σ' ἓνα σταυρὸ ἀπὸ θαμπωμένο ἀσήμι. Ἔτσι, οἱ κυματιστὲς ἀνταύγειες ποὺ ἔριχναν οἱ γαλάζιες φλόγες μιᾶς ἀστραφτερῆς φωτιᾶς ἀπὸ τὸ τζάκι ἦταν οἱ μόνες ποὺ φώτιζαν τὸ σκοτεινὸ δωμάτιο ὅπου θὰ ἐκτυλισσόταν ἓνα δράμα.

Καὶ πράγματι· ἓνα δαυλὶ κύλησε ξαφνικὰ ἀπὸ τὸ τζάκι πάνω στὸ σανιδένιο πάτωμα σὰν γιὰ νὰ προαναγγεῖλει ἓνα συμβάν.

Στὸ ἄκουσμα αὐτοῦ τοῦ θορύβου, ἡ ἄρρωστη ἀνακάθεται ἀπότομα κι ἀνοίγει κάτι μάτια τόσο φωτεινὰ σὰν γατίσια. Ὅλοι τὴν κοιτοῦν κατάπληκτοι. Ἐκείνη παρακολουθεῖ τὸ καυσόξυλο ποὺ κυλάει· καὶ πρὶν κανεὶς σκεφτεῖ νὰ ἐμποδίσει τὴν ἀπροσδόκητὴ κίνηση ποὺ λὲς καὶ τὴν προξένησε μιὰ παράκρουση, πετάγεται ἔξω ἀπ' τὸ κρεβάτι της, ἀρπάζει τὴ μασιὰ καὶ ξαναρίχνει τὸ κάρβουνο στὸ τζάκι. Ἡ γριά νοσηλεύτρια, ὁ γιατρός καὶ οἱ συγγενεῖς της ὀρμοῦν καὶ τὴν πιάνουν γιὰ νὰ μὴν πέσει. Τὴν ξαναπλαγιάζουν, ἐκείνη ἀκουμπᾶει τὸ κεφάλι της στὸ προσκέφαλο κι ὕστερα ἀπὸ μερικὰ μόλις λεπτὰ πεθαίνει, κρατώντας, ἀκόμη καὶ μετὰ τὸ θάνατό της, τὸ βλέμμα της στυλωμένο στὴ σανίδα τοῦ πατώματος ὅπου εἶχε σταθεῖ τὸ δαυλί.

Ἡ κόμισσα Βὰν Ὀστρὸὲμ δὲν πρόλαβε καλὰ καλὰ νὰ ξεψυχήσει καὶ οἱ τρεῖς συγκληρονόμοι ἀντάλλαξαν μεταξὺ τους μιὰ ματιὰ δυσπιστίας· καί, ξεχνώντας κιόλας τὴ θεία τους, κοίταξαν μὲ νόημα πρὸς τὸ μυστηριῶδες σανίδι τοῦ πατώματος. Καθὼς ἦταν Ὁλλανδοί, ὁ ὑπολογισμὸς τους ὑπῆρξε τόσο γοργὸς ὅσο καὶ τὰ βλέμματά τους. Συμφωνήθηκε, μὲ τρεῖς μονάχα λέξεις ποὺ εἰπώθηκαν χαμηλόφωνα, νὰ μὴ φύγει κανεὶς τους ἀπὸ τὸ δωμάτιο. Ἐνας λακὲς πῆγε νὰ φωνάξει κάποιον ἐργάτη· καὶ οἱ τρεῖς πλάγιοι συγγενεῖς καρδιοχτύπησαν ζωηρὰ ὅταν, συγκεντρωμένοι πάνω ἀπὸ τὸ ἀκριβὸ σανιδένιο πάτωμα, εἶδαν ἓναν μικρὸ παραγιὸ νὰ δίνει τὸ πρῶτο χτύπημα μὲ τὸ κοπίδι. Τὸ ξύλο σίσισθηκε!...

1. Ἀχειροτόνητες κοσμοκαλόγηρες, ποὺ ζοῦν κοινοβιακά, σὲ μικροὺς ὀμίλους, στὸ Βέλγιο καὶ τὴν Ὁλλανδία. (Σ.τ.Μ.)

- Ἡ θεία μου ἔκανε ἓνα νεῦμα!... εἶπε ὁ νεότερος ἀπὸ τοὺς κληρονόμους.
– Ὅχι, εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἀναπάσεων τοῦ φωτός!... ἀποκρίθηκε ὁ μεγαλύτερος
ποὺ εἶχε τὸ βλέμμα του προσηλωμένο στὸ θησαυρὸ καὶ ταυτόχρονα στὴ νεκρή.
Στὸ σημεῖο ἀκριβῶς ὅπου εἶχε κυλήσει τὸ καυσόξυλο, βρῆκαν μιὰ μάζα δεξιοτεχνικὰ
καλυμμένη μ’ ἓναν στρώμα γύψου.
– Ἄντε, δῶσ’ του!.. εἶπε ὁ γέρος συγκληρονόμος.
Τὸ κοπίδι τοῦ παραγιοῦ ἔκανε νὰ ξεπεταχτεῖ μιὰ ἀνθρώπινη κεφαλή· καὶ ἀναγνώρισαν,
ἀπὸ δὲν ξέρω ποῖο ἀπομεινάρι ἐνδύματος, τὸν κόμη, ποὺ ὀλόκληρη ἢ πόλη θεωροῦσε πῶς
εἶχε πεθάνει στὴν Ἰάβα καὶ ποὺ τὴν ἀπώλειά του εἶχε γοερὰ θρηνησεῖ ἢ γυναικίκα του.

ΕΠΙΜΕΤΡΟ

Στὶς 26 Δεκεμβρίου 1829 κυκλοφόρησε στὸ Παρίσι τὸ δίτομο ἔργο τοῦ Ὀνορέ ντὲ Μπαλζὰκ
*La Physiologie du mariage ou Méditations de philosophie éclectique, sur le bonheur et le malheur
conjugal, publiées par un jeune célibataire* [Ἡ φυσιολογία τοῦ γάμου ἢ Στοχασμοὶ ἐκλεκτικῆς
φιλοσοφίας περὶ τῆς συζυγικῆς εὐτυχίας ἢ δυστυχίας, δημοσιευόμενοι ἀπὸ ἓναν νεαρὸ ἐργένη],
χωρὶς τὴν ἔνδειξη τοῦ συγγραφέα παρὰ μόνον μὲ τὴν προόδηλη ὑπογραφή «H. B...C» στὴν Εἰσα-
γωγή του. Ὡς ἐκ τῆς φύσεώς του, τὸ ἐν λόγῳ ἔργο προσφερόταν στὸν τεμαχισμό του καὶ τὴν
παρουσίαση διαφόρων ἀποσπασμάτων του ἀπὸ τὶς φιλικὰ προσκεῖμενες στὸν Μπαλζὰκ ἐφη-
μερίδες, ὑπὸ τὴ μορφὴ αὐτόνομων ἀφηγημάτων. Ἡ ἐφημερίδα *Le Sylphe* προηγήθηκε μάλιστα
ὅλων τῶν συναδέλφων τῆς σπεύδοντας δύο μόλις μέρες μετὰ τὴν κυκλοφορία τοῦ βιβλίου, δη-
λαδὴ στὶς 28 Δεκεμβρίου 1829, νὰ ἀλιεύσει ἀπὸ τὴν Εἰσαγωγή του τὶς δύο παραπάνω σελίδες
καὶ νὰ τὶς δημοσιεύσει γιὰ τοὺς ἀναγνώστες τῆς, ὑπὸ τὸν αὐθαίρετο τίτλο «Les Collatéraux»,
χωρὶς νὰ ἀναφέρει οὔτε τὴν προέλευση οὔτε τὸν συγγραφέα τῆς.

* Τίτλος πρωτοτύπου: «Les Collatéraux», *Nouvelles et contes I, 1820-1832*, éd. Quarto Gallimard, [2005], σσ. 88-90.

Αὐτὴ ἡ μετάφραση πρωτοδημοσιεύτηκε στὸ περιοδικὸ ΠΑΡΟΔΟΣ, τχ 19, [Ἀπρ. 2008], σσ. 2209-2210.